ECONOMICS BY DHANANJAY MATE

अर्थव्यवस्था

CLASS NOTES

BATCHES AVAILABLE

- ONLINE
- OFFLINE

Economics by Dhananjay Mate

@swarajyaacademy

पत्ता: स्वराज्य अकॅडमी(नवीन हॉल),
दुसरा मजला, इंडियन बँकेच्या वर,
पेरू गेट, सदाशिव पेठ - पुणे 30

मार्गदर्शक
धनंजय मते सर

818 080 4706

जमीन सुधारणा

जमीन सुधारणा	IMP For Exam
ब्रिटीश भारतात 3 जमीन धारणा पद्धती होत्या.	
जमीनदारी	लॉर्ड कॉर्नवालीस यांनी बंगाल, बनारस आणि उत्तर मद्रास मध्ये लागू केली.
रयतवारी	✓ थॉमस मन्रो व अलेक्झांडर रीड यांनी मध्यप्रांत, मुंबई, बेरर प्रांतात ही पद्धत लागू केली होती. ✓ यामध्ये शेतकरी स्वत:च्या जमिनीचा मालक राहू शकत होता परंतु महसूल इंग्रजांना द्यावा लागत असे.
महालवारी	विल्यम बेंटिक 1) पंजाब 2) अवध 3) आग्रा याठिकाणावरून सुरू झाली होती.
उद्दिष्टे	1) कृषी उत्पादनात वाढ करणे 2) शेतकऱ्यांसाठी सामाजिक न्याय प्राप्त करून देणे. 3) कुळवहिवाट सुधारणा 4) मध्यस्थांचे निर्मुलन 5) सहकारी शेतीला प्रोत्साहन
वेठबिगार कायदा 1976 (भूमिहीनांचे प्रश्न)	✓ 9 फेब्रु. 1976 आणला ✓ वेगवेगळ्या राज्यांमध्ये भूमिहीन मजुरांचे शोषण होत होते त्याबाबत हा कायदा आणण्यात आला. ✓ वेठबिगारी ला वेगवेगळ्या नावाने वेगवेगळ्या राज्यात ओळखले जात असे. 1. बिहार - बारमासिया 2. ओडिशा – मुलीया 3. तामिळनाडू – पनिया ✓ भूमिहीनांना शेतजमिनी पुरवणे हे जमीन सुधारणांचे अंतिम ध्येय होते.

Download Our App From GET IT ON Google Play Download on the App Store Economics By Dhananjay Mate

जमीन सुधारणा	IMP For Exam
किमान मजुरी कायदा	✓ केंद्र सरकार ✓ 15 मार्च 1948 संमत केला.
कुळांच्या मालकीचे प्रश्न	1. कुळ – जमीन कसणारा - दुसऱ्याची (कायदेशिररित्या) 2. याबाबत वेगवेगळ्या राज्यांनी भाडे दराबाबत कायदे केले होते. ✓ कर्नाटक – 1952 ✓ राजस्थान – 1955 ✓ आंध्रप्रदेश – 1956 ✓ महाराष्ट्राने – मुंबई कुलवहिवाट अधिनियम 1960 साली आणला होता ✓ कुळ कायद्याने खालील सुधारणा करण्याचे प्रयत्न केले होते. 1) भाडे दर 2) वाहिवाटीची/कुळाची सुरक्षितता/संरक्षण 3) मालकीहक्क देण्याबाबत तरतुदी 4) जमीन कसण्यावर मर्यादा
जमीनदार व मध्यस्थ यांबाबतच्या सुधारणा	✓ भूदान चळवळ – विनोबा भावे ✓ भारत स्वातंत्र्य झाला तेव्हा 43% जमीन सामान्य शेतकऱ्यांकडे तर 57% जमीनदारी व मालगुजारी अंतर्गत होती यामध्ये प्रचंड शोषण होत असे. ✓ काही जमीनदारांना आर्थिक मदत देऊन त्यांच्याकडून जमिनी काढून घेतल्या तर काही जमीनदारांनी जमिनी दान केल्या. ✓ जमीनदार व मध्यस्थ यांचे कायद्याने उच्चाटन केले. ✓ 1972 ला भूधारणक्षेत्रावर मर्यादा घालण्यासाठी - राष्ट्रीय मार्गदर्शक सूचना जाहीर केल्या.
	1. 1929 - 30 - अँडरसन यांनी जमीन मोजणी केली होती 2. 1966 – महाराष्ट्रात जमीन महसूल संहिता आणण्यात आली (दर 30 वर्षांनी मोजणी करण्याचे ठरविले होते. 3. 1988 - 89 - जमीन माहितीचे संगणकीकरण कार्यक्रम 4. 2010-11-13.83 Cr शेतकरी कुटुंबे होती. 5. 2000-01-1.33 हे सरासरी धारणाक्षेत्र होते. 6. जमीन सुधारणांमुळे सांस्कृतिक, राजकीय, तांत्रिक सुधारणा घडून आल्या आहेत.

ECONOMICS By DHANANJAY MATE
Download Our App From GET IT ON Google Play Download on the App Store Economics By Dhananjay Mate

1972 पूर्वी व नंतर भूधारण क्षेत्राचे विभाजन			
जमीन/क्षेत्र	महाराष्ट्र	1972 च्या मा. सुचनांनुसार	1985 च्या क्षेत्रीय परिषदेनुसार
कोरडवाहू	54 एकर	54 एकर	30 एकर
बागायती एकपीक	27 एकर	27 एकर	18 एकर
बागायती बहुपीक	18 एकर	10 ते 18 एकर	12 एकर

ECONOMICS By DHANANJAY MATE